

21.11.2017

Asia/4

§ 100

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan esitys kaupunginhallitukselle Helsingin nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudin asettamisesta

HEL 2017-012131 T 12 04 00

Esitys

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle nuorten vaikuttamisjärjestelmän asettamista seuraavasti:

1. Vuosille 2018–2021 asetetaan Helsingin nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti, jonka toimintamuodot ovat: omaehtoisen toiminnan tukeminen, edustuksellinen toiminta, yhteissuunnittelu ja osallistuva budjetointi sekä tapahtumat.
2. Vaaleilla valittava Helsingin nuorten vaikuttajaryhmä asetetaan 1.1.2018 alkaen Helsingin nuorisoneuvostoksi, johon kuuluu vuodesta 2019 alkaen 30 jäsentä, ja jonka toimintakausi on vuodesta 2020 alkaen kaksi vuotta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Kirsi Verkka, opetuskonsultti, puhelin: 310 84026
kirsi.verkka(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Asian taustaa

Kaupunginvaltuusto päätti 13.6.2011 Helsingin kaupungin nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudin käyttöön ottamisesta. Ruudin tavoitteena on ollut huomioida nuorten monimuotoisuus Helsingissä ja luoda erilaisille nuorille mahdollisuuksia edistää tärkeiksi kokemiaan asioita heille itselleen ominaisella tavalla. Järjestelmän avulla on pyritty lisäämään nuorten mahdollisuuksia käydä jatkuvia neuvotteluja päätöksentekijöiden kanssa nuoria itseään kiinnostavista asioista jo asioiden valmisteluvaiheessa.

21.11.2017

Nuorten vaikuttamisen mahdollisuuksista on haluttu tehdä Helsingissä mahdollisimman helppoja ja monipuolisia. Ruudin tavoitteena on ollut, että jokaisella helsinkiläisellä nuorella on vähintään yksi vaikuttamisen kokemus vuodessa.

Ruudin toiminta on kohdennettu 13–17-vuotiaisiin nuoriin, joita asuu kaupungissa tällä hetkellä noin 25 000. Päättäjien ja virkamiesten keskuudessa on vallinnut laaja konsensus sille, että Helsingin kokoisessa kaupungissa nuorten osallisuutta on syytä toteuttaa monimuotoisemmin kuin vain edustuksellisen nuorisovaltuuston kautta. Yhteiskuntateoreettinen argumentti monimuotoisuuden korostamiselle on ollut se, että vahva kansalaisyhteiskunta on toimivan edustuksellisen demokratian edellytys.

Ruudin toimintamuotoja ovat alusta lähtien olleet nuorisovaltuustoa vastaava Ruudin ydinryhmä, koulujen oppilaskunnat, erilaiset nuorten toimintaryhmät sekä erityisesti päättäjien ja nuorten tapaamisiin keskittyneet tapahtumat. Näiden lisäksi järjestelmä on täydentynyt kaupunginvaltuuston 25.3.2014 tekemän päätöksen mukaisesti nuorten aloiteoikeudella, sekä osallistuvan budjetoinnin toimintamallilla. Nuorten osallistuva budjetointi on vakinaistettu kaupunginvaltuuston 16.3.2016 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti koko Helsingin kattavaksi toiminnaksi nuorisotoimessa ja opetuksessa.

Ruuti-toiminnan ja järjestelmän resursointi, organisointi ja kehittäminen ovat olleet nuorisotoimen ja opetustoimen päävastuulla, 1.6.2017 lähtien kasvatuksen ja koulutuksen ja kulttuuri ja vapaa-ajan toimialoilla. Vuonna 2016 palvelumuotoilutoimisto Palmu teki järjestelmästä laajamittaisen arvioinnin, jonka tulosten käsittelyn yhteydessä todettiin tarve jo osittain muuttuneen järjestelmän uudistamiselle.

Muutostarvetta nähtiin erityisesti nuorten omaehtoisen toiminnan tukemisessa, Ruudin johtamisrakenteiden selkeyttämisessä sekä toiminnan painopisteen siirtämisessä tapahtumien sijasta tekemiseen ja toimintaan. Lisäksi Ruudin ydinryhmä on tuonut vahvasti esiin tarpeen kehittää Ruuti-järjestelmää, selkeyttää ydinryhmän asemaa ja tehtävää sekä muuttaa ryhmän nimeä.

Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän uudistamista on valmisteltu arvioinnin tulosten pohjalta vuoden 2017 aikana nuoriso- ja opetustoimen yhteistyönä. Järjestelmän uudistamista on tehty yhteistyössä nuorten kanssa ja arvioinnin tuloksia on täydennetty nuorilta saadun palautteen ja kehittämisideoiden pohjalta. Tärkeää materiaalia ovat olleet mm. Ruudin ydinryhmän kokousmuistiot, lausunnot, kehittämispäivät, toimialajohtajien tapaamiset ja ydinryhmän kanssa pelatun osallisuuspelin tulokset.

21.11.2017

Nyt esitetyn Ruuti-järjestelmän sisältöön ovat vaikuttaneet myös keväällä 2017 oppilaille ja opiskelijoille pidetty yhteiskehittämisen työpaja sekä oppilaskuntapäiviltä saatu palaute. Ruudin kehittämiseksi on käyty keskusteluja apulaispormestarien ja toimialajohtajien tapaamisissa. Helsingin johtamisjärjestelmän uudistus, uusi kaupunkistrategia sekä esitys uudesta osallisuusmallista toimivat osaltaan uudistuksen pohjana.

Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän uudistuksessa on otettu huomioon myös vuonna 2017 käsittelyssä olleet kaupunginvaltuuston jäsenten esittämät toivomusponnet, liittyen nuorten vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamiseen ja aloiteprosessin kehittämiseen.

Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän kehittämisessä on huomioitu myös uuden kuntalain 26 §, jossa määritellään kunnan velvoitteet nuorten vaikuttajaryhmän asettamiseksi.

Nuorten vaikuttamisjärjestelmän lähtökohdat ja periaatteet

Ruuti-vaikuttamisjärjestelmän alkuperäinen ajatus laajasta ja monipuolisesta mallista koetaan edelleen yleisesti hyväksi, ja se toimii uudistuksen lähtökohdana. Ruudille asetettua tavoitetta jokaisen helsinkiläisen nuoren vuosittaisesta vaikuttamisen kokemuksesta pidetään myös toimivana ja hyvällä tavoin haastavana.

Vaikuttamiskokemuksen aikaansaaminen tarkoittaa eri asioita eri nuorille, sillä nuorten lähtökohdat, motivaatio ja toimintatavat vaihtelevat suuresti. Vaikuttamiskokemuksen synnyttäminen pientä joukkoa laajemmalle osalle nuoria edellyttää jatkossakin erilaisia tekoja ja toimintamuotoja. Lisäksi tarvitaan mahdollisuutta toiminnan joustavaan ja kekeilevaan kehittämiseen, panostusta nuorten taitojen vahvistamiseen sekä aikuistoimijoiden myönteistä asennetta ja ymmärrystä asiaa ja omaa rooliaan kohtaan.

Jo vakiintunut Ruuti-nimi ja -brändi nähdään edelleen tarpeellisena säilyttää, vaikkakin sen käyttö kaipaa selkiyttämistä. Ruudin monimuotoisuus on osaltaan asettanut haasteita sen viestimisessä käyttäjille ja virkamiehille. Etenkin nuorille ja kaupungin henkilöstölle Ruudin kokonaisuus on hahmottunut osittain sekavana ja epäselvänä.

Ruuti-brändin keskeinen lisäarvo on siinä, että sen avulla voidaan tehokkaasti viestiä nuorten vaikuttamistoimintaa ja toisaalta seurata sen toteutumista. Brändin tarkoitus ei kuitenkaan ole määritellä tai nimetä Ruudin tekemistä ja toimintaa. Ruuti on yläkäsite, joka jatkossa helpottaa koko kaupungin tahtotilan kommunikointia niin nuorille kuin myös kaupunkiorganisaation sisäisesti.

21.11.2017

Asia/4

Vaikuttamisjärjestelmän kuvaus

Nuorten vaikuttamisjärjestelmän läpileikkaavia periaatteita ovat osallisuuden ja vaikuttamisen taitojen oppiminen, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, toisten hyväksi toimiminen, alueellisuus ja yhdessä tekeminen sekä osallistumisen monimuotoisuus.

Nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti auttaa kaikkia nuoria tekemään vaikuttavia tekoja yhteisönsä hyväksi ja se myös lisää nuorten luottamusta Helsingin tulevaisuuteen asuinpaikkana. Ruuti toimii kaikille nuorille osallisuuden ja vaikuttamisen oppimisympäristönä, jossa on mahdollista harjoitella ja hankkia osallisuuden, vaikuttamisen ja yhteisöllisyyden rakentamisen taitoja. Ruuti myös mahdollistaa helsinkiläisten nuorten vaikuttajien verkostoitumisen, vahvistaen kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä.

Ruudin toiminta jäsentyy neljän toimintamuodon kautta.

1) Omaehtoisen toiminnan tukeminen: avustukset ja aloiteoikeus

Nuorten osallisuus toteutuu kaupungissa monin eri tavoin ja keskeinen niistä on nuorten omien ideoiden ja toiminnan syntyminen ja näiden tukeminen.

Nuorten omaehtoinen toiminta on monimuotoista ja muuttuvaa, eivätkä kaikki toimintamuodot ole aikuisille ilmeisiä. Nuorten omaehtoinen toiminta on toimintaa nuorten järjestöissä, omassa naapurustossa ja yhteisöissä sekä julkisissa ja kaupallisissa tiloissa. Se on toimintaa kaveripiirissä tai kansalais- ja kaupunkiliikkeissä.

Yhä isompi osa nuorten omaehtoisesta toiminnasta tapahtuu kansalliset rajat ylittävissä virtuaalisissa ympäristöissä. Nuorten omaehtoiseen toimintaan kuuluvat myös elämäntavalliset valinnat ja niiden näkyväksi tekeminen. Omaehtoinen toiminta rikastaa ja monipuolistaa kaupungin tarjontaa.

Nuorten vaikuttamisjärjestelmän tehtävänä on lisätä vuoropuhelua nuorten ja kaupungin välillä, jotta nuorten omaehtoinen toiminta mahdollistuu. Nuorten omaehtoista toimintaa tuetaan neuvonnan ja ohjauksen keinoin sekä projektiavustuksilla.

Nuorten aloiteoikeuden avulla 13–17-vuotiaat helsinkiläiset nuoret voivat tehdä aloitteita tärkeiksi katsomissaan ja kaupungin toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Aloite tehdään kaupungin verkkosivustolla, mistä löytyvät ohjeet aloitteen tekemiseen.

Kaupunginhallituksen tulee esittää kaupunginvaltuuston tietoon kahdesti vuodessa nuorten aloitteet, niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet

21.11.2017

sekä nuorisoneuvoston antama lausunto. Tarkoituksena on, että nuorilla on jatkossa kaupunginvaltuuston kokouksessa aloitteiden esittelyn yhteydessä myös puheoikeus. Tätä koskeva esitys on parhaillaan valmisteltavana.

Aloiteprosessia kehitetään jatkossa nykyistä sujuvammaksi ja aloitteisiin vastaamista nuorisolähtöisemmäksi.

2) Edustuksellinen toiminta: Helsingin nuorisoneuvosto sekä oppilas- ja opiskelijakunnat

Ruudin ydinryhmän nimi muutetaan Helsingin nuorisoneuvostoksi, joka asettuu vanhus- ja vammaisneuvostoa vastaavaksi ja kuntalain 26 §:n edellyttämäksi viralliseksi toimielimeksi.

Ruudin ydinryhmä toivoi nimen muuttamista paremmin ryhmän toimintaa kuvaavaksi ja helpommin viestittäväksi. Uutta nimeä etsittiin useista vaihtoehdoista, joista parhaimmaksi ydinryhmä äänesti kokouksessaan Helsingin nuorisoneuvoston. Nuorisoneuvosto-nimen voi katsoa kuvaavan hyvin nuorten vaikuttajaryhmän neuvoa-antavaa roolia kaupungissa.

Nuorisoneuvostoon valitaan vuodesta 2019 alkaen vaaleilla 30 varsinaista jäsentä nykyisen 20 jäsenen sijaan. Vaaleissa ehdokkaaksi voivat asettua ja äänestää 13–17-vuotiaat helsinkiläiset nuoret, jotka eivät ennen nuorisoneuvoston kauden alkua täytä 18 vuotta. Valituiksi tulleilla jäsenillä on oikeus toimia neuvostossa toimintakauden loppuun saakka.

Nuorisoneuvoston toimintakausi on vuodesta 2020 alkaen kaksi vuotta. Tällä muutoksella vahvistetaan nuorten oppimista ja toimijuutta sekä yhtenäistetään Helsingin, Espoon ja Vantaan nuorten vaikuttajaryhmien aikatauluja. Nuorisoneuvoston asettaa virallisesti kaupunginhallitus aina neuvoston kauden alkaessa.

Nuorisoneuvoston vaikuttamisen paikkoja lisätään kaikissa kaupungin toimielimissä.

Pormestari ja apulaispormestarit tapaavat nuorisoneuvoston jäsenet vähintään kaksi kertaa vuodessa. Apulaispormestari myös toimii yhteyshenkilönä oman lautakuntansa ja nuorisoneuvoston välillä.

Nuorisoneuvoston vaikuttavuutta eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan vahvistetaan. Neuvostossa toimii neljä toimialaryhmää, joiden koolle kutumisesta ja työskentelystä vastaa kukin toimialajohtaja.

Kaikissa kaupungin kouluissa ja oppilaitoksissa on toimiva oppilas- ja opiskelijakunta. Oppilaskunta on yhtä kuin kaikki koulun oppilaat. Oppilas- ja opiskelijakunnat vaikuttavat koulussa kouluviihtyvyyteen ja hyvään oppimiseen ja työskentelevät yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa.

Oppilaskunnan hallitus on demokraattisesti valittu toimielin, joka edustaa kaikkia koulun oppilaita. Hallitus johtaa oppilaskunnan toimintaa, jonka toteuttamiseen otetaan kaikki mukaan. Kaikki oppilaat ovat oppilaskunnan ja koulu yhteisön yhtä tärkeitä jäseniä, ja jokaisella on oikeus vaikuttaa asioihin koulussa.

Oppilas- ja opiskelijakunnan kautta oppilaiden ja opiskelijoiden on mahdollista saada äänensä kuuluviin heitä koskevissa asioissa ja vaikuttaa koulu yhteisön kehittämiseen. Oppilas- ja opiskelijakunta edistää niin oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistyötä kuin vuorovaikutusta ja yhteistyötä kaikkien koulu yhteisön jäsenten välillä.

Oppilas- ja opiskelijakunnat osallistuvat kaupungin nuorten vaikuttamisjärjestelmän toimintaan ja hyödyntävät sen mahdollisuuksia osallisuuden oppimisympäristönä.

3) Osallistuva budjetointi ja yhteiskehittäminen

Nuorisopalvelukokonaisuudessa alueellinen nuorten osallistuva budjetointi, RuutiBudjetti, on laajentunut koko kaupungin kattavaksi toimintamuodoksi. Kaskossa on ollut käytössä koulujen ja oppilaitosten osallistava suunnittelumalli Ruuti-raha. Uudessa Helsingin osallisuusmallissa koko kaupungin osallistuvan budjetoinnin alaikärajaksi on suunnitteilla 13 vuotta. Tavoitteena on yhteen sovittaa nämä kolme prosessia ja kehittää osallistuvaan budjetointiin helsinkiläisen nuoren näkökulmasta yksi selkeä ja loogisesti etenevä prosessi. Nuorten osallistuva budjetointi on pedagogiselta ajattelultaan yhtenäinen malli, joka huomioi alueellisen osallistumisen lisäksi nuorille avautuvat kaupunkitason mahdollisuudet.

Nuorten osallisuuden mahdollistaminen on kaupungin kaikkien toimialojen yhteinen tehtävä. Nuorten aloitteet ja erilaisissa tapahtumissa esille tulleet kannanotot ja toivomukset koskettavat varsin tasapuolisesti kaikkien toimialojen työtä. Myös nuorten monimuotoisen omaehtoisen toiminnan tukeminen edellyttää osaamista, myönteistä asennetta sekä toimivia rakenteita ja vuoropuhelua kaikilla toimialoilla.

Koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmien tavoitteena on, että nuoret saavat kokemuksia myös koulun ulkopuolella tapahtuvasta vaikuttamistoiminnasta. Opetussuunnitelman tavoite on yhteneväinen Ruudin toimintojen ja tavoitteiden kanssa ja parhaimmillaan Ruuti tarjoaa yh-

teistyömuotoja, verkostoja ja osaamista tämän tavoitteen toteutumiseksi.

Sekä kaupungin osallisuusmallin että nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudin toteutumisen edellytyksenä on motivoitunut ja osaava henkilöstö. Yhteiskehittämisen menetelmä- ja prosessiosaamista tulee vahvistaa kaupunkitasolla, samoin kuin dialogista osaamista.

Ruuti-vaikuttamisjärjestelmä tuottaa koulutusta ja materiaalia nuorten lisäksi eri henkilöstöryhmille kuten opettajille, nuorisotyöntekijöille ja virkamiehille. Henkilöstölle tuotetaan Ruuti-käsikirja ja menetelmäopas.

4) Tapahtumat

Tapahtumien tarkoitus on edistää nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen taitojen oppimista sekä vuorovaikutusta kaupunkiorganisaation, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Tapahtumat tukevat osaltaan myös nuorten omaehtoisen toiminnan ideointia, suunnittelua ja toteuttamista. Tapahtumien tarkempi sisältö ja ajankohdat päätetään vuosittain Ruuti-toimintasuunnitelmassa.

Ruuti-järjestelmän johtaminen ja tavoitteiden toteutumisen seuranta

Nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruudille laaditaan vuosittainen toimintasuunnitelma, joka hyväksytään kaupungin uuden osallisuusmallin mukaisissa rakenteissa ja toimitelmissä. Toimintasuunnitelma pitää sisällään tarkemmat kuvaukset vuosittaisista toimintamuodoista, tapahtumista, vastuista ja aikatauluista.

Ruuti-järjestelmän koordinaatio- ja kehittämisvastuu kuuluu kasvatuksen ja koulutuksen sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialoille, jotka ovat luontevasti perustehtävänsä kautta lähellä nuoria. Toimialat sopivat käytännön vetovastuusta keskenään, ja tarkistavat tehtävänjakoa vuosittaisen toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Ruuti-järjestelmä on osa kaupungin osallisuusjärjestelmää ja sen toteuttamiseen osallistuvat kaikki toimialat.

Ruuti-järjestelmän laajempi arviointi toteutetaan kerran strategiakaudessa, seuraavan kerran vuonna 2020.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Kirsi Verkka, opetuskonsultti, puhelin: 310 84026
kirsi.verkka(a)hel.fi

21.11.2017

Asia/4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano